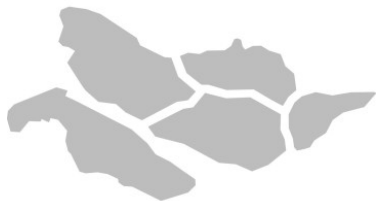

De tocht die u vandaag maakt, gaat door het gebied van waterschap Hollandse Delta. De meeste wegen en fietspaden waarover de route loopt, zijn in beheer van het waterschap. Tijdens u tocht komt u veel interessante zaken op het gebied van water tegen. Alles benoemen en omschrijven is onmogelijk op deze kaart. Daarom hebben we voor u een kleine selectie gemaakt. Hiermee willen we u laten zien hoe belangrijk het water is op eiland Voorne-Putten, zowel vroeger, nu als in de toekomst!

Waterschap Hollandse Delta beheert en onderhoudt de waterkeringen die Zuid-Holland Zuid tegen het water beschermen. Het zorgt voor voldoende water in het gebied om te kunnen wonen, werken en recreëren. Hollandse Delta bewaakt ook de waterkwaliteit in sloten, singels en plassen; zuivert het afvalwater en is verantwoordelijk voor de (vaar)wegen buiten de bebouwde kom, met uitzondering van provinciale en rijkswegen.

Voor meer informatie:
www.wshd.nl

Voor algemene vragen, informatie, meldingen of klachten kunt u bellen met het waterschapsloket: 0900 2005 005 (€ 0,10 per minuut)
e-mail: 2005005@wshd.nl

ROUTE VOORNESPONSORTOCHT 28 MAART 2005

1. Brielse Meer

Door de aanleg van een dam ter hoogte van Oostvoorne veranderde de Brielse Maas in 1951 in het Brielse Meer. Dankzij deze dam bleef tijdens de watersnoodramp van 1953 het noordelijk deel van Voorne-Putten gespaard. De afgesloten rivierarm vormt nu een lang gestrekt recreatiegebied van circa 800 hectare. Op de waterplas van 400 hectare wordt volop watersport beoefend. Om bij het gebruik van het gebied elkaar en de natuur zo weinig mogelijk overlast te bezorgen, zijn er regels opgesteld, die zijn vastgelegd in wetten en verordeningen. Zo is, om op het Brielse Meer met een snelle motorboot te mogen varen, een ontheffing nodig. Deze ontheffing wordt beperkt uitgegeven door het waterschap.

2. Zwartewaalse Maasdijk

De Zwartewaalse Maasdijk is in 1509 zo erg beschadigd dat de inwoners van de polder Zwartewaal de kosten van herstel niet konden betalen. Karel V heeft toen getracht de burgers van de polders achter de polder Zwartewaal te bewegen bij te dragen in de kosten. Immers, ook zij hadden direct belang bij de dijk. In feite is dit het begin van een georganiseerd waterschapsbestel op Voorne-Putten. De Maasdijk heeft tot 1950 rechtstreeks zeewater moeten keren.

3. Zwartewaal

Zwartewaal was vroeger een vissersdorp. De Brielse Maas stond in open verbinding met de zee. De Dorpsstraat was tot 1950 een zeewaterkerende dijk. Tegenwoordig wordt de haven uitsluitend gebruikt voor de recreatie.

4. Gemaal Holle Mare

In het oude gebouw, dat u hier passeert, was voorheen een gemaal gevestigd. Van oorsprong was het een stoomgemaal, die later is omgebouwd tot een elektrisch gedreven gemaal. Dit gemaal loosde het water van verschillende polders op de Brielse Maas.

Het gemaal is echter vervallen, omdat de waterbelasting op het latere Brielse Meer vanuit de polders een nadelige invloed had op de waterkwaliteit. Het gemaal Holle Mare is vervangen door de gemalen langs het Kanaal door Voorne.

5. Put van Heenvliet

Momenteel passeert u een grote waterplas. In deze put wordt zand gewonnen. Aan de zuid-oostzijde wordt de put minder diep gemaakt met overtollig schone grond. Uiteindelijk zal hier een recreatiegebied worden gerealiseerd.

6. Afsluitbare kokers

In de dam door het Kanaal door Voorne is een aantal afsluitbare kokers aanwezig. Het water vanuit het Kanaal door Voorne kan tijdens speciale omstandigheden naar het Brielse Meer worden geloosd. Vooral tijdens extreme neerslag kan dit ontlastend werken voor de gemalen. Omdat de waterkwaliteit in het Kanaal iets minder is als in het Brielse Meer wordt er zo weinig mogelijk vanuit het Kanaal op het Brielse Meer geloosd.

7. De Bernisse

Vroeger was de Bernisse een echte zeearm. In de loop der tijd is de Bernisse echter dichtgeslibd tot een brede sloot. Eind jaren zeventig moest de Bernisse gaan dienen als zoetwatervoorziening voor Voorne-Putten. Daartoe is de sloot verbreed tot zijn huidige vorm. Vervolgens is in Zuidland een inlaatsluis (nr.9) gebouwd, waarmee vanuit het Spui zoetwater kan worden ingelaten in de Bernisse. Het zoete water wordt via de Bernisse en het Brielse Meer geleverd aan het Hoogheemraadschap van Delfland voor de tuinders in het Westland en aan de gemeente Rotterdam voor de industrie in de Europoort.

8. Magaziin De Veerdam

Het magazijn De Veerdam is één van de twee centrale waterschapsmagazijnen op Voorne-Putten. Hier staan de materialen, die nodig zijn voor het beheer en onderhoud van de waterkeringen, de watergangen, de boezem-wateren en de wegen opgeslagen.

9. Inlaatsluis

Door middel van de inlaatsluis Bernisse, waarvan de capaciteit circa 23.000 liter per seconde bedraagt, wordt zoet water ingelaten vanuit het Spui naar de Bernisse. Ter plaatse bevindt zich een informatiebord met meer informatie over de inlaatsluis.

10. Zuiveringsinstallatie

De afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) Zuidland is in 1981 in gebruik genomen en zuivert het rioolwater van 8.000 inwoners, oftewel 8.000 inwonersequivalenten. Eén inwonersequivalent is ongeveer gelijk aan de hoeveelheid water die één persoon per dag vervuult, door onder andere toiletbezoek, douchen en afwassen.

11. Dijkmagaziin

Op de hoek van de Schoutsweg en de Zeedijk staat een klein gebouwtje. Dit is een dijkmagaziin en fungeert als onderkomen voor de dijkwachter tijdens bedreigend hoog water.

12. Primaire waterkering

De Oudenhoornse Zeedijk, waarlangs u nu loopt of rijdt, is een primaire waterkering die deel uitmaakt van de gesloten dijkkring rond Voorne-Putten. Buitendijks bevindt zich het natuurterrein Beningerslikken.

13. Rondje Voorne

In het kader van het project 'Gebiedsgerichte aanpak Voorne-Putten', waaraan 9 instanties meewerken, zijn door het waterschap de laatste paar jaar recreatieve fietspaden aangelegd. Zo ook het fietspad bovenop de dijk, waarover u nu rijdt. Ook door de duinen tussen Oostvoorne en Rockanje is een asfaltfietspad aangelegd.

Het is de bedoeling dat alle delen fietspad uiteindelijk tezamen het Rondje Voorne vormen. Met de aanleg van de fietspaden wordt het doel van het project 'Gebiedsgerichte aanpak Voorne-Putten', namelijk een impuls geven aan de verbetering van de recreatie, de natuur en het landschap op Voorne-Putten, nagestreefd.

14. Gemaal Oudenhoorn

Het gemaal Oudenhoorn is in 1969 gebouwd. Met dit gemaal kan zo'n 90.000 liter water per minuut ingelaten of geloosd worden. Het gemaal is volledig geautomatiseerd en wordt vanuit gemaal Trouw in Hellevoetsluis bediend.

15. Monument watersnoodramp 1953

Op 1 februari 1953 brak de watersnoodramp uit, die ook Voorne-Putten trof. Op 1 februari 1993, 40 jaar na dato, werd op de Oudenhoornse Zeedijk een monument onthuld. Dit monument staat op de plaats waar op 1 februari 1953 de dijk doorbrak en is gemaakt van materiaal waarmee de dijk destijds is gedicht. Meer over de watersnoodramp en het dichten van het gat in deze dijk vindt u op het informatiepaneel onder aan de dijk.

16. Toename verhard oppervlak

In woonwijken, zoals hier de Struyten, kan het regenwater minder snel worden afgevoerd dan op akkerbouwgrond en weilanden. Het waterschap ziet er op toe dat er, ondanks de toename in verhard oppervlak (zoals asfalt, bestrating en daken), toch voldoende ruimte is om water te bergen, bijvoorbeeld door de aanleg van singels in woonwijken.

17. Kanaal door Voorne

Halverwege de negentiende eeuw werd Rotterdam voor zeeschepen steeds moeilijker bereikbaar. Dit kwam door het verzanden van de monding van de Brielse Maas. Als oplossing werd het Kanaal door Voorne gegraven. Het kanaal bleek echter al snel te klein. De doorgraving naar zee (Nieuwe Waterweg) te Hoek van Holland was het

gevolg. Het Kanaal door Voorne is tot de jaren zestig een binnenscheepvaartkanaal geweest. Tegenwoordig is het kanaal een waterafvoerboezem. Op het Kanaal door Voorne lozen twee poldergemalen het water van geheel Voorne. Op deze plaats bevindt zich onder de grond een groot gemaal (Gorzeman) dat het water verder afvoert naar het Haringvliet.

18. Vesting Hellevoetsluis

De Vesting in Hellevoetsluis ligt buiten de dijkkring. De oorzaak hiervan is het plan uit de 16^e eeuw om, op de huidige locatie van de Vesting, een marinehaven aan te leggen. De naam Hellevoetsluis is te danken aan het feit dat de marinehaven is aangelegd op de plaats waar de polder Hellevoet een uitwateringssluis had liggen.

19. Primaire waterkering (Zuidijk)

De Zuidijk is een primaire waterkering die hoort bij de dijkkring Voorne-Putten. Aan de Haringvlietzijde heeft vroeger nog een polder gelegen. Doordat de buitendijk niet sterk genoeg was, heeft men deze polder prijs moeten geven en is de Zuidijk de waterkerende dijk geworden.

20. Duurzaam Veilig

In 1997 hebben alle overheden, die belast zijn met de wegzorg en de verkeersveiligheid, afgesproken om in de komende jaren extra aandacht te schenken aan de verkeersveiligheid. Dit doen zij onder de noemer Duurzaam Veilig. Het doel van Duurzaam Veilig is het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. Een verkeersveilige inrichting van het wegennet is daarbij van groot belang. Aaneengesloten gebieden met plattelandswegen, zoals het gebied waarin u nu fietst, zijn tot 60 km/uur-gebieden ingericht. Ook de aanleg van verkeersplateaus op kruisingen en uniforme voorrang op rotondes behoren tot het pakket Duurzaam Veilig.

21. De duinen van Voorne

De duinen van Voorne beschermen ons tegen stormvloeden. Duinafslag en strandverlaging vormen bedreigingen, omdat hierdoor de veiligheid vermindert. Duinafslag en strandverlaging worden door verschillende factoren veroorzaakt. Menselijke factoren, zoals de aanleg van de Maasvlakte, leidde tot veranderende waterstromen. Maar ook natuurlijke factoren, zoals de zeespiegelrijzing en natuurlijke cycli waar we nog weinig kennis van hebben, kunnen over een korte of zeer lange periode duinafslag en strandverlaging veroorzaken. De duinafslag en strandverlaging is het meest extreem op de Kop van Voorne, maar vindt ook plaats langs de zuidwestkust van het gebied. In samenwerking met het Rijk probeert het waterschap de duinafslag tegen te gaan.

22. Brielse Gatdam

De Brielse Gatdam, is aangelegd in 1966 en sluit het Oostvoornse Meer af van de zee.

23. Oostvoornse Meer

Het Oostvoornse meer is ontstaan als gevolg van zandwinning voor de Maasvlakte. Nu is het een belangrijk natuurgebied met op de zuidoever het Groene Strand. Vanaf 1973, na de eenmalige inlaat van zout water vanuit het beerkanaal (1,2 miljoen kubieke meter), is het van oorsprong zoute meer langzaam aan het verzoeten. In 1997 was het zoutgehalte nog eenderde gedeelte van dat van zeewater.